

30 april 2023, zondag jubilate, dienst van Schrift en Tafel, Maranathakerk Den Haag

1e Schriftlezing: Ezechiël 34: 1-15

2 Schriftlezing: Johannes 10: 1-10

Gemeente van Christus, over leven in al zijn volheid gaat het vanochtend. Het Griekse woord voor 'volheid' betekent letterlijk 'overvloedig' in de zin van meer dan nodig is, overdadig dus, buitengewoon veel. Hetzelfde woord staat in Johannes 6 wanneer 5000 mensen gevoed worden met vijf broden en twee vissen; het overgeblevene was zo overvloedig dat ze nog 12 manden konden vullen met de overgebleven gerstebroden. Vanuit de schaarsheid geeft Jezus overvloed, de manden met een overvloed aan brood staan voor het leven in al zijn volheid dat onze voorstelling te boven gaat. Het is Jezus die dit leven in al zijn volheid geeft; 'Ik ben gekomen om hun het leven te geven in al zijn volheid', zo zegt Hij in de lezing van vandaag. Jezus gebruikt daarbij het beeld van een deur: 'Ik ben de deur', zegt Hij. De deur die leidt naar het leven in al zijn volheid.

Johannes gebruikt het woord 'leven' met enige regelmaat in zijn Evangelie. Het begint al met de dichtelijke taal waarmee het Evangelie begint: 'In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen.' In Johannes 20 geeft de Evangelist in feite een samenvatting van heel het Evangelie met de woorden 'deze tekenen zijn opgeschreven opdat u gelooft dat Jezus de Messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leven ontvangt door zijn naam. Ja, over het leven in al zijn volheid dat ons verstand te boven te gaat dat wij in Jezus ontvangen gaat het vandaag.

Dat is niet een eenvoudige boodschap, want de beelden die dagelijks via de diverse media tot ons komen, kunnen zo schril contrasteren met deze woorden over de overvloed van het leven in al zijn volheid. Het leven in al zijn volheid, kom daar eens om in Sudan in deze dagen, in het door raketten bestookte Oeman in Oekraïne, of in Bangladesh waar klimaatverandering leidt tot hitte, droogte en verzilting van de grond, met alle problemen van dien. De woorden over de volheid van het leven kunnen ook in schril contrast staan met ons eigen leven. Stil gezet door ziekte, de glans die van het leven af kan zijn door pijn en verdriet dat het leven tekent. Zorgen die een schaduw over het leven werpen. Het leven in al zijn volheid, er is zoveel in deze wereld en het leven wat daarmee contrasteert. En toch spreekt Jezus over het leven in al zijn volheid, en zegt Hij dat Hij zijn weg gegaan is om ons het leven te geven in al zijn volheid.

Hij gebruikt hier een bekend en vertrouwd beeld uit de Bijbel, namelijk van een herder en zijn schapen. In Johannes 10 wordt vanaf vers 1 een scherp contrast geschetst, namelijk tussen een herder en een dief of een rover. De context van de tekst is Jezus' conflict met de religieuze autoriteiten van Zijn tijd. In Johannes 9 is Jezus in een twistgesprek met de farizeeën verzeilt geraakt omdat hij een blinde man op de sabbat heeft genezen. In het gedeelte wat wij lezen, is hij nog steeds met de farizeeën en de omstanders in gesprek. Zij zijn de 'zij' die in vers 6 Jezus' woorden niet begrijpen. Het is in de context van dit conflict dat Jezus zegt dat Hij gekomen is om de schapen het leven te geven in al zijn volheid. Daarmee bekritiseert hij op niet mis te verstane wijze de manier waarop de farizeeën met de blinde man omgaan. Zij joegen hem namelijk weg, ze lieten hem alleen en dreven hem uit de gemeenschap de

eenzaamheid in¹. Dat maakt hen tot dieven en rovers, want ze snijden deze man af van de gemeenschap en daarmee van het leven in al zijn volheid. Het maakt hen tot herders zoals die in de profetie van Ezechiël worden geschetst. In de profetie gaat het over herders die dieven en rovers blijken te zijn; de schapen zijn namelijk verstrooit; ze dwalen rond in de bergen en hoog in de heuvels over heel de aarde; en er is niemand die naar ze omziet, niemand die naar ze op zoek gaat. Je voelt de woede en de pijn van de Eeuwige in deze woorden; schapen in weer en wind in het open veld, en er is niemand die naar ze omziet, niemand die ze kent. Daarom zal ik zelf naar mijn schapen omzien en zelf voor ze zorgen, zo zegt Hij. Zoals een herder naar zijn kudde op zoek gaat als zijn dieren verstrooid zijn geraakt, zo zal Ik naar mijn schapen op zoek gaan en ze redden. En meteen komt daarmee het leven in al zijn volheid te sprake; de grazige weiden van het lied de Heer is mijn Herder wat zij zongen. Het Evangelie wil ons aanzeggen dat God in Jezus de Opgestane naar zijn mensen omziet en voor hen zorgt, hen zoekt en hen redt. Jezus is de goed Herder, in Hem ziet God naar ons om.

Het is een ingewikkelde gelijkenis die Jezus hierover vertelt. Het gaat over een schaapskooi met een deur en een bewaker, en met kennelijk ook nog ergens een zijluik of een andere opening. De herder is degene die door de deur naar binnen gaat. Voor Hem doet de bewaker open en de schapen luisteren naar Zijn stem. En wat maakt nu dat zij luisteren naar Zijn stem, beslissend is dat zij door Hem bij name gekend zijn. Hij roept zijn eigen schapen bij hun naam en leidt ze naar buiten, zo lezen. Het leven in al zijn volheid begint daar waar wij door de goede herder bij name gekend zijn. Niet anoniem de wildernis ingestuurd, aan ons lot overgelaten, maar bij name gekend en gezocht, keer op keer.

Hiermee is het Johannes Evangelie geworteld in het midden van het leven. Want die wildernis is nooit ver weg in de wereld of ons leven. Maar in die wildernis, te midden van alle rampen en tegenspoed in de wereld en onze levens, zijn wij niet alleen, maar zoekt de goede herder ons, en worden wij bij onze naam genoemd, en wordt ons keer op keer het leven in al zijn volheid aangezegd. In de Evangelielezing zegt Jezus: Ik ben de deur, een van de zeven kenmerkende 'Ik ben-uitspraken' van Jezus in het Johannes-Evangelie. In de meeleskring werd dit beeld van de deur treffend geassocieerd met de thora, het woord van bevrijding, de woorden ten leven uit de eerste vijf boeken van de hebreeuwse bijbel, de woorden over uitleiding uit een land waar je niet tot je recht komt. Als zegt Jezus zegt 'Ik ben de deur', verbindt Hij zich aan dit visioen van bevrijding uit dat land, dat slavenhuis. Hij is deur die toegang geeft tot de grazige weiden, een land waar je kunt leven. Hij is de deur die leidt naar het leven in al zijn volheid, al zijn overvloedigheid.

Ja, het is een visioen, maar het wordt heel concreet in de tafel die hier gereed staat. In deze tafel wordt zichtbaar en tastbaar waar het in dit visioen om draait: in het midden van het leven, in de chaos en de wildernis die de wereld of het leven kan zijn, ontvangen wij brood uit de hemel en wijn van het koninkrijk. Dit is de tafel van overvloed, symbool van het leven in al zijn volheid. Alles staat gereed, we mogen met elkaar delen in de overvloed die Hij ons geeft. Hij, die ons bij name kent, wil ons sterken en ons voeden als teken van Zijn liefde en zorg voor

¹ Johannes 9:3-4.

ons, de liefde die zichtbaar geworden is in die Herder die gekomen is om ons het leven te geven in al zijn volheid.

*Gij zijt het brood van God gegeven,
de spijze van de eeuwigheid;
Gij zijt genoeg om van te leven
voor iedereen en voor altijd.
Gij voedt ons nog, o hemels brood,
met leven midden in de dood.²*

Amen

² Lied 653: 2 uit het Liedboek (2013)